

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de Sacramentis in genere, de Baptismo, de Confirmatione, de
Eucharistia, de Pœnitentia, de Extrema-Vnctione, de Ordine & de
Matrimonio

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

Art. VII. De impedimento ligaminis,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77185](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77185)

kaliter, ut velint hæretici facere id quod Christus A
instituit, vel quod docet & facit vera Ecclesia,
quæcumque illa sit; unde ad hanc intentionem
habendam, semper disponendus est conjux hæ-
reticus, contrahens cum Catholico, ne matri-
monium debitæ dignitate sacramenti frustretur.

In talibus: Est conjux hæreticus intendat fa-
cere quod Christus instituit, & facit vera Eccle-
sia, peccat tamen celebrando & recipiendo hoc
sacramentum in statu peccati hæretici: Ergo eti-
am conjux Catholicus peccat contrahendo
cum illo, quia cooperatur ejus peccato.

Sed nego consequentiam, ille enim non cen-
setur cooperari peccato alterius, qui ut sæ ne-
cessitati vel utilitati consulat, petit ab illo actum
quem potest licite præstare, si velit, vel eum illo
cum exercet; ut qui petit & accipit mutuum ab
usurario, prævidens non daturum sine usura; vel
qui propter suam necessitatem, aut notabilem
utilitatem, petit & recipit sacramentum à Paro-
cho, quem videt esse illicitè administratum
sua culpa.

Septimum impedimentum est vis seu coactio,
libertati ad valorem matrimonii necessaria re-
pugnans, de qua fusè egimus supra disp. 4. art. 4.
ad quem locum Lectorem remittimus.

ARTICULUS VI.

De impedimento Ordinis.

Ordinem sacrum irritare matrimonium sub-
lequens, constat ex capite 1. *Qui Clerici vel*
poentes, & ex capite 1. lex 27. quæst. 1. ubi post-
quam statuit Pontifex & præcepit, ut qui post
sacros Ordines uxores duxerint, ab illis separen-
tur, subiungit causam, his verbis: *Nijumodi nam-*
que copulationem, quam contra Ecclesiasticam regulam
constat esse contrariam, matrimonium non esse censemus.

Hoc impedimentum est merè positivum &
Ecclesiasticum, ut constat ex Tridentino sess. 24.
can. 9. ubi sic dicitur: *Si quis dixerit Clericos in sacris*
Ordinibus constitutos, vel Regulares & statum solemniter
professos, posse matrimonium contrahere, contra-
dictumque validum esse, non obstantem lege Ecclesiastica, vel
voto, anathema sit. Votum autem solenne Reli-
gionis, ut art. 2. ostendimus, jure naturali dirimit
matrimonium, quia solemnitas talis voti consti-
tit in perfecta traditione; solemnitas verò voti
Ordinibus sacris annexi, imperfectam duntaxat
traditionem, quæ Clericis divino cultui ad mi-
nistrandum altari mancipant, importat, ut docet
S. Thomas 2.2. quæst. 88. art. 1. ubi assertum non
posse Pontificem dispensare in voto solemniza-
to per professionem, bene tamen per susceptionem
sacri Ordinis; quia (inquit) tale votum ex
sola constitutione Ecclesiæ & non essentialiter
est annexum Ordini sacro, quod inde provenit,
quia in tali voto est tantum traditio imperfecta,
directè enim & per se est ad ministrandum al-
tari, non autem absolute, sicut in professione
Religionis.

Porro in eo discrepant Græci à Latinis, quod
illi, si post matrimonium Ordinem sacrum sus-
cipiant, possunt licite matrimonio uti extra
tempus quo altari deserviunt. Isti verò, si post
matrimonium validè contraxerint, ad Ordines
sacros ascendunt, ab usu conjugii perpetuò ab-
stinere debent. Quæ de re plura diximus in Tra-
ctatu de Ordine disp. 3. art. 3.

Advertendum etiam, quod primis Ecclesiæ
temporibus, licet Ordo sacer redderet matrimo-
nium illicitum, non tamen invalidum, unde erat
solum impedimentum prohibens, non verò di-
rimens, ut colligitur ex Concilio Ancyano can.
10. ubi Presbyteri qui matrimonium contraxe-
rant, tantum à ministerio deponuntur, & redi-
guntur ad communionem laicam, non verò ab
uxoribus separari jubentur. Item in Concilio
Neocæsariensi can. 1. sic habetur: *Presbyter, si uxorem*
duxerit, ab Ordine deponatur. Si vero fornicatus
fuerit, vel adulterium perpetraverit, extra Ecclesiam ab-
iciatur, & penitentiam inter laicos redactus agat. Ubi
non dicitur tale matrimonium esse irritum, ju-
beturque gravius puniri Sacerdos, si fornicatus
fuerit, vel adulteratus, quam si matrimonium
contraxerit.

ARTICULUS VII.

De impedimento ligaminis

Per impedimentum ligaminis intelligitur vin-
culum prioris matrimonii, quo durante, jure
divino, invalidum est matrimonium secundum,
tamen si prius non sit carnali copulâ consumma-
tum, ut definiunt Gregorius IX. cap. penultimo
de Sponsalibus. Alexander III. cap. *Licet*, & Inno-
centius III. cap. *Finali*, de sponsa duorum. Ubi
Pontifex corrigitur abulsum, qui in civitate Muti-
nensi in valuerat, ut si quis aliquam per verba de
præsentis dā sponset, & ante carnalem copu-
lam, cum alia contraxisset, ea sibi in uxorem ad-
judicanda foret, quam primò cognovisset.

Hoc impedimentum constat ex dictis disp. 1.
art. 3. & disp. 3. art. 1. ubi ostendimus, polygamiam
& repudium, esse à Christo in lege Evangelica
sublata, & ut matrimonio in sua prima institu-
tione adversa, prohibita, atque monogamiam,
& conjugii indissolubilitatem, ab ipso fuisse re-
stitutam. Unde Augustinus lib. 1. de nuptiis &
concupiscentia: *Huius procul dubio Sacramentis res*
est ut mas & femina coniugio copulati, quando vi-
vunt, inseparabiliter perseverent, nec liceat, excepta cau-
sa fornicationis, a coniuge coniugem divini. Cuius sacra-
menti tanta observatio est in Ecclesia Christi, quibusque
fidelibus coniugatis, qui sine dubio membra sunt Christi,
ut cum filiorum procreandorum causa, vel nubant femi-
na, vel ducantur uxores, nec sterilem coniugem fas sit re-
linquere, ut alia secunda ducatur.

Ex his colligitur, ob nullam mariti absentiam
etiam si de illius morte dubitetur, posse uxorem
alteri nubere, ut definit Clemens III. cap. *In præ-*
sencia, de sponsalibus, ubi ait non posse mulieres
ad aliorum consortium canonice convolare, donec certum
nuntium recipiant de morte virorum. Quibus verbis
significat, ne valide quidem illas posse matri-
monium contrahere, donec eis certè constet
de morte virorum. Unde hoc capite correctum
fuit ius civile, permittens ut mulier possit alteri
nubere, postquam quinquennio integro expe-
ctasset virum absentem, de cuius vita dubitatur.
I. *Uxor*, de divortii; vel toto quadriennio, ut
permittit lex *Uxor*, Codico de repudiis. Nam
Clemens III. nullum terminum præfigit, decla-
ratque nullam absentiam sufficere absque certo
nuntio.

Porro per certum nuntium, unus solum nun-
tius testimonium intelligi non debet, ita ut suffi-

ciat

ciat ad hoc ut mulier possit alteri nubere, unum tantum mortem mariti nunciare; cum iura dicant, vocem unius, esse vocem nullius; & etiam in nulla causa unius testimonium, etiam iuramento firmatum, sufficiat ad plenam probationem faciendam, ut *L. i. iurandi cap. de testibus* statuit Constantinus Imperator, & Alexander III. cap. *Licet de testibus*. Sed per certum nuntium intelligi debet certitudo moralis de morte mariti, quæ non ex solo unius nuntii testimonio sumi debet, sed ex aliis etiam adminiculis, quæ arbitrio iudicis plenam faciant de morte conjugis probationem. Adminicula verò quibus fama, vel unius nuntii testimonium iuvare potest, hæc numerantur à Sanchez lib. 2. disp. 46. num. 15. & sequentibus. Longitudo absentiae, & fama generalis de ipsius morte, in loco ubi contigisse dicitur; præsertim si locus est adeò remotus, ut alia probationes difficile possint inde haberi. Si mors narratur jam pridem contigisse, & ab eo tempore nihil de illius vita auditum est. Si erat valde senex, vel infirmæ valetudinis. Vel si fuit in prælio, & diu expectatus, non est reversus. Si fuit captus ab hostibus, à quibus dicatur interemptus jam à longo tempore, sine ullo nuntio contratio, autem à persona fide digna accepto, & similia.

Si verò contingat, mulierem postquam matrimonium cum secundo contraxit, certum scire propterea maritum vivere, debet abstinere à consortio alterius, ita ut neque petere, neque ei debitum reddere liceat. Si verò probabiliter dubitet cum vivere, debitum quidem petere non potest, sed tenetur illud reddere, ut definit Lucius III. cap. *Dominus*, de secundis nuptiis, ubi sic ait: Si aliquis vel aliqua de morte prioris coniugis adhuc sibi existimat dubitandum, ei qui sibi nupsit, debitum non denegat postulare, quod à se tamen noverit nullatenus exigendum. Demum si id suspicetur sine ullo rationis fundamento, debet suspicionem deponere, & cum eo, cui de novo nupsit, ut cum vero conjugē, quoad petitionem & redditionem debiti, se gerere.

ARTICULUS VIII.

De impedimento publicæ honestatis.

Impedimentum publicæ honestatis, est propinquitas quædam ex sponsalibus proveniens, introducta ab Ecclesia, quæ facit quod alter sponsus cum alterius consanguineis matrimonium contrahere non possit. Equum enim est, & honestati congruum, ut quia in sponsalibus matrimonium inchoatur, non possit qui cum aliqua sponsalia inivit, cum illius consanguineis matrimonio copulari.

Statuitur hoc impedimentum cap. unico de sponsalibus in 6. cap. *Litteras*, de desponsat. impuberum, & cap. *Iuvenis*, cap. *Ad audientiam*, cap. *Sponsam* de sponsalibus, & in Tridentino sess. 24. Decreto re. de reform. matrimonii cap. 3. ubi hoc impedimentum valde restringitur, nam iure antiquo nascebatur hoc impedimentum ex quibuscunque sponsalibus, sive validis, sive non, dummodo non essent invalida ex defectu consensus, ut patet ex cap. unico de sponsalibus in 6. ubi Bonifacius VIII. sic loquitur: Ex sponsalibus puris [id est non affectis conditione suspendente] & certis, etiam si consanguinitas, affinitas, frigiditas,

Religio, aut alia quavis ratio, sive nulla, sive modo non sint nulla ex defectu consensus, sive officii impediantur & dirimendum sequentia sponsalia matrimonia, non autem ad præcedentia dissolvenda, impedimentum iustitiae publicæ honestatis. Tridentinum verò loco citato statuit, ut hoc impedimentum non oriatur ex sponsalibus quomodocunque invalidis: Iustitia (inquit) publicæ honestatis impedimentum, ubi sponsalia quacunque ratione valida non erunt, sancta Synodus prorsus tollit. Præterea cum iure antiquo extenderetur hoc impedimentum velque ad quartum gradum consanguinitatis inclusivè, Tridentinum statuit, illud solumque ad primum gradum debere extendi. (inquit) in ulterioribus gradibus iam non potest huiusmodi prohibitio absque dispendio observari. Unde sequitur Titium, si invalide cum Berta sponsalia per verba de futuro contraxit, posse jam validè consanguineis Berte, etiam in primo gradu constitutis, nimirum matri, aut filie, aut lotori illius nubere. Si verò sponsalia validè contraxit cum Berta, potest validè matrimonio copulari cum omnibus consanguineis illius, his exceptis quæ in primo gradu constitutæ sunt.

Porro si sponsalia validè contracta de consensu utriusque partis solvantur, censentur invalida, ut declaravit sacra Congregatio Cardinalium, his verbis: Si sponsalia solvantur de consensu Congregationis censentur esse invalida. Subindeque iuxta Tridentini decretum, insufficientia ad impedimentum publicæ honestatis inducendum, cum Concilium sponsalia quacunque ratione invalida, inefficacia esse declararet ad hoc impedimentum inducendum. Similiter sponsalia sub conditione de futuro contingenti, hoc impedimentum non patiunt, ante conditionis adventum. Ex quo inferi Bonifacius VIII. capite unico de sponsalibus in sextum. Qui sponsalia cum aliqua muliere sub conditione contraxit, si postmodum ante conditionis eventum, cum aliqua prioris consanguinea, per verba contraxerit de presenti, cum secunda remanere debet, cum ex sponsalibus conditionalibus ante conditionem extantem, sicut consensum non habentibus, & incertis, nulla publicæ honestatis iustitia oriatur.

Ex dictis colligitur, quod si Titius post sponsalia valida & absoluta cum Berta, matrimonium de presenti contrahat cum Martha, sorore Berte, etiamque carnaliter cognoscit, neutram uxorem habere potest. Non quidem Bertam, propter affinitatem cum ea contractam, ratione copulæ carnalis cum ejus consanguinea. Neque Martham, propter impedimentum publicæ honestatis, ortum ex sponsalibus cum ejus consanguinea in primo gradu contractis.

Querunt hic aliqui, an ex matrimonio rato & non consummato, prius impedimentum affinitatis, vel publicæ honestatis?

Respondet, hoc impedimentum non pertinere propriè ad publicam honestatem, quæ solum ex sponsalibus oritur; nec ad affinitatem perfectam & consummatam, quæ non dicitur, nisi ex copula carnali, ut dicemus articulo sequenti, sed ad affinitatem quandam inchoatam & imperfectam, quæ oritur ex societate conjugali, & docet sanctus Thomas hic questione quinquagesima quinta, articulo quarto ad secundum his verbis: Matrimonium consummatum causat, non solum ratione carnalis copulæ, sed etiam ratione societatis conjugali, secundum quam etiam matrimonium naturale est. Unde & affinitas contrahitur.